

Sygn. akt: XII C 48/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach XII Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Sznajder
Protokolant:	Katarzyna Zegartowska

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa E. S. (S.), (...) Spółki z o.o., Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o., (...) Spółki z o.o., (...) Spółki z o.o. przeciwko H. L.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 7217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XII C 48/14

UZASADNIENIE

Powodowie E. S., (...) Spółka z o.o., Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o., (...) Spółka z o.o., (...) Spółka z o.o. wnieśli o zasądzenie od pozwanego H. L. łącznej kwoty 1.000.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2013 roku, z tym, że na rzecz:

- a) E. S. (S.) kwotę 400.000 zł;
- b) (...) Spółki z o.o. kwotę 50.000 zł;
- c) Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. kwotę 350.000 zł;
- d) (...) Spółki z o.o. kwotę 100.000 zł;
- e) (...) Spółki z o.o. kwotę 100.000 zł

oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazano, że powód E. S. w okresie od lutego 2011 roku prowadził z pozwanym jako właścicielem nieruchomości negocjacje w celu zakupu lub dzierżawy nieruchomości rolnych - działek położonych w S. i P. o powierzeni 420 ha. Powód E. S. oświadczył, że pozwany zaproponował sprzedaż nieruchomości za cenę 14 – 16 milionów złotych albowiem w jego ocenie na terenie gospodarstwa miała powstać biogazownia, której można by

sprzedać część gruntów za kwotę 2 mln zł, a dodatkowo dostarczać kukurydzę. Do wykorzystania była obora dla około 700 krów mięsnych. Powodowie byli zainteresowani kupnem nieruchomości, jednakże nie za wskazaną przez pozwanego cenę albowiem po weryfikacji podnoszonych przez pozwanego argumentów okazało się, że biogazownia nie zostanie w ciągu najbliższych lat wybudowana, a plan zagospodarowania przestrzennego w gminie L. nie zakładał przeznaczenia nadrzecznych działek budowlanych na tereny rekreacyjne. Strony uzgodniły zatem, że będą prowadzić rozmowy w celu zawarcia umów dzierżawy gruntów rolnych na okres wieloletni co najmniej 10 lat, a po zawarciu umowy dzierżawy będą dalej prowadzić negocjacje w celu zakupu gruntów. Powód E. S. działający w imieniu własnym oraz pozostali powodowie oświadczyli, że pozwany uzależnił dalsze negocjacje w sprawie zakupu gruntów od wpłaty zaliczki w kwocie 1.000.000 zł. W lutym 2011 roku powodowie dokonali rekultywacji gruntów, nawożenia pól oraz zasiewów zbóż: dokonano nawożenia gruntów nawozami o łącznej wartości 554.980 zł, dodatkowo zastosowano środki ochrony roślin za kwotę 100.670 zł. Łączne nakłady powodów wyniosły 655.650 zł. Pozwany zapewniał, że zawrze z powodami umowę dzierżawy do października 2011 roku, pozostała między stronami kwestia uzgodnienia okresu dzierżawy i wysokości czynszów (k.3-59).

Precyzując stanowisko na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2014 roku powód podtrzymał żądanie zgłoszone w pozwie i dodał, że domaga się zasądzenia tych kwot na podstawie art. 410 k.c., podnosząc iż pozwany bezpodstawnie wzbogacił się jego kosztem, bowiem podstawą świadczenia miała być umowa dzierżawy, a przede wszystkim była uiszczona zaliczka stanowiła zaliczkę na przysłą umowę dzierżawy. Faktem jest, że powodowie przez rok korzystali z tej nieruchomości, ale robili to na podstawie umowy użyczenia (zapis protokołu rozprawy z dnia 9 kwietnia 2014 roku, 00:09:14, k.151).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie solidarnie na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Przyznał, że strony prowadziły rozmowy w celu zawarcia umowy sprzedaży działek wskazanych w pozwie. W związku z tym, że powodowie nie dysponowali na początku 2011 roku środkami finansowymi na ten cel strony ustaliły, że powodowie rozpoczną odpłatne użytkowanie i pobieranie pożytków z nieruchomości w 2011 roku, a w okresie do końca września 2011 roku podejmą decyzję w przedmiocie zakupu spornych gruntów. Cena sprzedaży nie podlegała negocjacjom i była znana powodom od początku prowadzenia rozmów. Jednocześnie strony ustaliły, że powodowie wpłacą pozwanemu kwotę 1 mln zł co będzie stanowić wynagrodzenie za korzystanie i pobieranie pożytków z nieruchomości za okres 1 sezonu, a w przypadku, gdy powodowie zgromadzą środki do końca września 2011 roku i zostanie zawarta umowa sprzedaży, cena sprzedaży nieruchomości zostanie pomniejszona o uiszczoną kwotę 1 mln zł. Gdy umowa sprzedaży nie zostanie zawarta kwota ta będzie stanowić wynagrodzenie pozwanego za korzystanie i pobieranie pożytków z nieruchomości do końca 2011r. W 2011 roku powodowie, po zebraniu plonów, dobrowolnie opuścili nieruchomości i nie wnosili żadnych roszczeń do pozwanego. Pozwany zaprzeczył, aby prowadził z powodami rozmowy na temat wieloletniej umowy dzierżawy, nigdy nie wdzierżawiał gruntów rolnych innym podmiotom, bowiem sam wdzierżawia ponad 800 ha ziemi (k.63-70). Na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2014 roku pozwany dodał, że jego zdaniem doszło do zawarcia umowy dzierżawy na okres 1 roku z czynszem w wysokości 1.000.000 złotych, powodowie opuścili nieruchomość dobrowolnie w 2011 roku, co jest bezsporne między stronami, a tym samym podnosi zarzut przedawnienia wynikający z przepisów dotyczących umów dzierżawy i odpowiednio stosowanych przepisów z umów najmu (zapis protokołu rozprawy z dnia 9 kwietnia 2014 roku, 00:09:14, k.151).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany od 2004 roku jest właścicielem działek, dla których Sąd Rejonowy w B. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) (odpis z KW (...), k. 38-59).

Strony poznały się w styczniu 2011 roku. Będąc w styczniu 2011 roku na szkoleniu rolniczym pod O. powód E. S. dowiedział się, że pozwany zamierza zbyć swoje gospodarstwo rolne. Powodowie byli zainteresowani nabyciem gospodarstwa albowiem nieruchomości pozwanego znajdowały się blisko nieruchomości powodów, a nadto znajdowały się tam silosy na zboże i obora. Pozwany zaproponował cenę w kwocie 16.000.000 zł, na którą powodowie nie chcieli się zgodzić. Od stycznia 2011 roku strony prowadziły negocjacje dotyczące ustalenia ostatecznej ceny

sprzedaży nieruchomości, która jednak nie została ustalona. Strony ustaliły, że zostanie zawarta pomiędzy nimi umowa dzierżawy nieruchomości na okres 1 jednego roku za cenę 1.000.000 zł. Umowa dzierżawy miała zostać zawarta w kwietniu 2011 w formie aktu notarialnego. Żona pozwanego pośredniczyła w przygotowaniu umowy dzierżawy w formie aktu notarialnego: zaniósła do notariusza, przed którym miała zostać zawarta umowa, dokumenty w postaci odpisu z ksiąg wieczystych, akty własności nieruchomości i dane stron. W wyznaczonym terminie podpisania umowy u notariusza powód E. S. działający w imieniu własnym jak i pozostałych powodów poinformował pozwanego, że nie zawrze przedmiotowej umowy dzierżawy (zeznania świadka W. L., zapis protokołu rozprawy z dnia 9 kwietnia 2014 roku, 00:22:29 - 00:31:52, k.152, zeznania pozwanego H. L. zapis protokołu rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 roku, 00:30:07 - 00:46:07, k.152).

W dniu 24 lutego 2011 roku z rachunku Gospodarstwa Rolnego (...) E. S. w L. dokonano przelewu na kwotę 250.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.15). Następnego dnia w dniu 25 lutego 2011 roku z rachunku Gospodarstwa Rolnego (...) E. S. w L. dokonano przelewu na kwotę 150.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.16). Wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2013 roku powód E. S. wezwał pozwanego do zapłaty wpłaconej przez powoda zaliczki w kwocie 400.000 zł z tytułu przyrzeczenia zawarcia umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego położonego w S., która to umowa miała być zawarta do dnia 31 grudnia 2011 roku (k.17). W dniu 24 lutego 2011 roku z rachunku (...) sp. z o.o. dokonano przelewu na kwotę 50.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.20). Wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2013 roku E. S. działający w imieniu spółki wezwał pozwanego do zapłaty wpłaconej przez powoda zaliczki w kwocie 50.000 zł z tytułu przyrzeczenia zawarcia umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego położonego w S., która to umowa miała być zawarta do dnia 31 grudnia 2011 roku (k.21). W dniu 24 lutego 2011 roku z rachunku Przedsiębiorstwa (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. dokonano przelewu kwoty 250.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.25). W dniu 25 lutego 2014 roku z rachunku Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. uiszczono kwotę 100.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.24). Wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2013 roku powód E. S. działający jako prezes spółki wezwał pozwanego do zapłaty wpłaconej przez powoda zaliczki w kwocie 350.000 zł z tytułu przyrzeczenia zawarcia umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego położonego w S., która to umowa miała być zawarta do dnia 31 grudnia 2011 roku (k.26). W dniu 24 lutego 2011 roku z rachunku (...) sp. z o.o. dokonano przelewu kwoty 100.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.29). Wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2013 roku E. S. działający w imieniu spółki wezwał pozwanego do zapłaty wpłaconej przez powoda zaliczki w kwocie 100.000 zł z tytułu przyrzeczenia zawarcia umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego położonego w S., która to umowa miała być zawarta do dnia 31 grudnia 2011 roku (k.30). W dniu 24 lutego 2011 roku z rachunku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. dokonano przelewu kwoty 70.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.33). W dniu 25 lutego 2014 roku z rachunku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. uiszczono kwotę 30.000 zł tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy gruntów rolnych Gospodarstwo Rolne H. L. (k.34). Wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2013 roku powód E. S. działający jako prezes spółki wezwał pozwanego do zapłaty wpłaconej przez powoda zaliczki w kwocie 350.000 zł z tytułu przyrzeczenia zawarcia umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego położonego w S., która to umowa miała być zawarta do dnia 31 grudnia 2011 roku (k.26). Łączna kwota wpłaconych przez powodów zaliczek wynosiła ustaloną kwotę 1.000.000 zł.

Powodowie od maja 2011 roku do listopada 2011 roku korzystali z gospodarstwa pozwanego o obszarze około 400 ha. We wrześniu 2011 roku pozwany poinformował powodów, że musi sprzedać nieruchomość. Powodowie stwierdzili, że nie mają pieniędzy na zakup nieruchomości i po żniwach kukurydzianych opuścili pola. Od opuszczenia nieruchomości do czasu skierowania w kwietniu 2013 roku powodowie nie podjęli żadnych działań windykacyjnych (zeznania powoda E. S. zapis protokołu rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 roku, 00:00:56- 00:30:07, k.163, zeznania pozwanego H. L. zapis protokołu rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 roku, 00:30:07 - 00:46:07, k.152). W listopadzie 2011 roku pozwany sprzedał nieruchomość (zeznania pozwanego H. L. zapis protokołu rozprawy z dnia 11 czerwca 2014 roku, 00:30:07 - 00:46:07, k.152).

Wskazany wyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody zawnioskowane przez strony. Sąd oddalił wnioski dowodowe w postaci zestawienia poniesionych nakładów, wniosku o opłaty obszarowe, dokumentów w postaci ewidencji księgowych powodów dotyczących dzierżawy gruntów agencji, średnich cen sprzedaży, kalkulacji kosztów oraz wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego uznając te wnioski za zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy i prowadziłyby do zbędnego przedłużenia sprawy. Powodowie wyraźnie określili swoje żądanie jako łączna kwota 1.000.000 zł. Wpłacona jako zaliczka na poczet ewentualnej umowy sprzedaży lub dzierżawy, w późniejszym stadium procesu żądali zwrotu tej kwoty z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia uznając, że nie doszło do zawarcia umowy. Oceniając zeznania świadka sąd dał im wiarę albowiem podawane informacje zgodne były z pozostałym materiałem dowodowym, przy czym zauważyć należy, że świadek ten miał ograniczony zakres wiedzy. Sąd nie w pełni dał wiarę zeznaniom powoda albowiem podawane informacje nie sposób przyjąć przy zastosowaniu zasad racjonalnego i logicznego rozumowania. Powód podając, że zapłacił pozwanemu 1.000.000 złotych jednocześnie utrzymywał, że w zasadzie nie zostało ustalone za co zapłacił te pieniądze, przesłuchiwany na rozprawie nie wiedział, czy miała to być zaliczka na poczet przyszłej umowy sprzedaży odnośnie której nie wiedział kiedy i na jakich warunkach miała być zawarta, czy też zaliczka na poczet przyszłej umowy dzierżawy, ale i tu nie wiadomo jaki miał być czynsz dzierżawny i na jaki okres czasu miała być zawarta. Powód próbował również wytłumaczyć sądowi, że pozwany zezwolił mu na darmowe, nieodpłatne korzystanie z 400ha. Powód nie potrafił jednocześnie znaleźć racjonalnych argumentów dla wytłumaczenia sądowi tych zachowań. W świetle zeznań powoda zeznania pozwanego są logiczne: ustalono łączny dzierżawny czynsz 1000.000 zł, jesienią pozwany miał zaplanowaną sprzedaż za kwotę 16.000.000 zł i skoro powód nie był zainteresowany kupnem, oddał grunt, a pozwany go w całości sprzedał. Wpłacane kwoty od kolejnych podmiotów nazywane były zaliczkami bo ustalona łączna kwota wynosić miała 1.000.000 zł.

Sąd zważył co następuje:

Powodowie, powołując jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia art. 410 k.c., domagali się zwrotu kwoty 1.000.000 zł.

Stosownie do treści art. 410 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle do tego zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Nienależne świadczenie jest szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia, a do powstania zobowiązania dochodzi w ten sposób, że wzbogacony uzyskuje bez podstawy prawnej korzyść majątkową w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego. Brak podstawy oznacza brak kauzy świadczenia lub jej wadliwość. Nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był zobowiązany do świadczenia, chyba, że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej, jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego, jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu, jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego zakreślonego wnioskami dowodowymi stron Sąd uznał, że roszczenie powodów nie zasługuje na uwzględnienie. Powodowie domagając się łącznie zwrotu kwoty 1.000.000 zł wywodzili swoje roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. W ocenie Sądu między stronami doszło natomiast do zawarcia ustnej umowy dzierżawy na okres 1 roku. Stosownie do treści art. 693 k.c. przez umowę dzierżawy wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz. Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie oznaczony, czynsz jest płatny z dołu w terminie zwyczajowo przyjętym, a w braku takiego zwyczaju – półrocznie z dołu (art. 699 k.c.). W braku odmiennej umowy dzierżawę gruntu rolnego można wypowiedzieć na jeden rok naprzód na koniec roku dzierżawnego (art. 704 k.c.). Stosownie natomiast do treści art. 705 k.c. po zakończeniu dzierżawy dzierżawca obowiązany jest, w braku odmiennej umowy, zwrócić przedmiot dzierżawy w takim stanie, w jakim powinien się znajdować stosownie do przepisów o wykonywaniu dzierżawy. Zgodnie z treścią art. 694 k.c. do

dzierżawy stosuje się odpowiednio przepisy o najmie z zachowaniem przepisów dotyczących dzierżawy określonych w art. 693 – 709 k.c.

Zdaniem Sądu pomiędzy stronami doszło do zawarcia ustnej umowy dzierżawy na okres 1 roku, która wyklucza możliwość zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Niespornym w sprawie było, że powodowie weszli na teren nieruchomości pozwanego za jego wiedzą i zgodą, a umowa miała charakter odpłatny. Bezsporne było również, że powodowie dobrowolnie opuścili teren dzierżawy po upływie jednego sezonu, co w odniesieniu do zeznań pozwanego, że umowa została zawarta na okres jednego roku, potwierdza tezę, że umowa ustna została zawarta na okres 1 roku. Za korzystanie z nieruchomości zostało uiszczone wynagrodzenie w wysokości 1.000.000 zł wpłacane przez poszczególnych powodów jako zaliczki na poczet całej kwoty. Wszystko to wskazuje, że strony uzgodniły zarówno okres trwania umowy, jak i wysokość czynszu dzierżawnego. Przepis art. 660 k.c. wymaga zachowania formy pisemnej w przypadku umowy najmu nieruchomości na czas dłuższy niż rok, jednakże forma pisemna wymagana jest dla celów dowodowych. W związku z powyższym wskazywana przez powodów podstawa prawna żądania zwrotu uiszczonych kwot nie zasługuje na uwzględnienie. Przepis o bezpodstawnym wzbogaceniu, w tym o nienależnym świadczeniu, może stanowić podstawę rozstrzygnięcia, gdy np. brak jest odpowiednich postanowień umowy /por. wyrok SN z dnia 24/02/1999, III CKN 179/98/. Tymczasem z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika jednoznacznie, że strony zawarły ustną umowę dzierżawy na okres 1 roku, a powodowie obowiązani byli do uiszczenia uzgodnionego z pozwanym czynszu w wysokości 1.000.000 zł. Pozwany podnosi, że jeżeli powód byłby zainteresowany zakupem nieruchomości jesienią 2011 roku za wcześniej proponowaną cenę to sprzedałby mu tę nieruchomość. Powód natomiast twierdził, że od początku proponowana cena była dla niego zbyt wysoka i nie był zainteresowany zakupem nieruchomości jedynie wieloletnią dzierżawą czym z kolei nie był zainteresowany pozwany bowiem chciał jesienią nabyć własność kolejnych gruntów i gdyby miał te 400 ha to przekroczyłby normy na jakie miał zezwolenie. Nie zostało wykazane aby pomiędzy stronami zostało zawarte wiążące porozumienie mocą którego powód mógłby nieodpłatnie korzystać z nieruchomości pozwanego, aż do czasu zawarcia umowy sprzedaży lub wieloletniej dzierżawy albowiem strony nie miały uzgodnionych żadnych warunków, nawet wstępnych, tych ewentualnych umów.

Zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną również zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 694 k.c. do dzierżawy stosuje się odpowiednio przepisy o najmie z zachowaniem przepisów dotyczących dzierżawy określonych w art. 693 – 709 k.c.. Zgodnie z treścią art. 677 k.c. roszczenia najemcy przeciwko wynajmującemu i zwrot nakładów na rzecz albo o zwrot nadpłaconego czynszu przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. Nie ulega wątpliwości, że powodowie dobrowolnie opuścili nieruchomość pozwanego po żniwach kukurydzianych – na przełomie września –października 2011 roku. Do czasu wystosowania wezwań do pozwanego w kwietniu 2013 roku i wniesienia pozwu w dniu 9 lipca 2013 roku powodowie nie podjęli żadnych czynności zmierzających do dochodzenia roszczenia czy do przerwania biegu przedawnienia. W związku z powyższym, jako że od dnia wydania przedmiotu dzierżawy do dnia wytoczenia powództwa upłynęły prawie dwa lata, roszczenia powodów uległy przedawnieniu i również z tego powodu powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd nie badał podnoszonej przez powoda kwestii dotacji jakie pozwany pobrał z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji w O. albowiem żądanie pozwu nie dotyczyło zwrotu niesłusznie pobranej dotacji, ale zwrotu wpłaconych przez powodów kwot tytułem zaliczki na poczet umowy dzierżawy.

Konsekwencją oddalonego żądania jest zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

Katarzyna Sznajder